

поєднанні з державною підтримкою можливо покращити екологічну ситуацію в місті Київ та забезпечити гідне майбутнє підростаючого покоління.

Список використаних джерел

1. Офіційний портал Міністерства екології та природних ресурсів України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06 вересня 2005 року № 49 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua> – Назва з екрана.
3. Офіційний інтернет-портал Київської міської державної адміністрації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kievcity.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. Інформаційний портал Благоустрій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blagoustriy.info/experiences/14>. – Назва з екрана.

*Івашко Олександр Дмитрович,
магістр архітектури, КНУБА*

АРТ-КЛАСТЕРИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасне суспільство, особливо молодь, має потреби, які відрізняються від потреб та естетичних уподобань попередніх поколінь, що призводить до появи нових функціональних типів будівель, одним з яких є арт-кластер. В умовах глобалізації серед молоді виникає потреба в вільному самовираженні без усталених рамок (рис.1). Явищами одного порядку є стріт-арт і арт-кластери – т.зв. інкубатори творчої думки, де молодий креативний митець може творити за мінімальну платню в приміщенні, яке облаштовує на свій смак. Сьогодні виникла ситуація, коли традиційні бібліотеки, музеї, галереї не приваблюють значну частину молоді, яка прагне сама приймати участь в процесі творчого саморозвитку.

Арт-кластер – це багатофункціональна будівля з поєднанням культурного і бізнес-спрямування, розрахована на трансформацію відповідно до зміни потреб, сучасний комунікативний простір на основі творчого самовираження, який складається з багатьох різних функцій, сумарний ефект від взаємодії яких значно перевищує ефект їх взаємодії окремо один від одного.

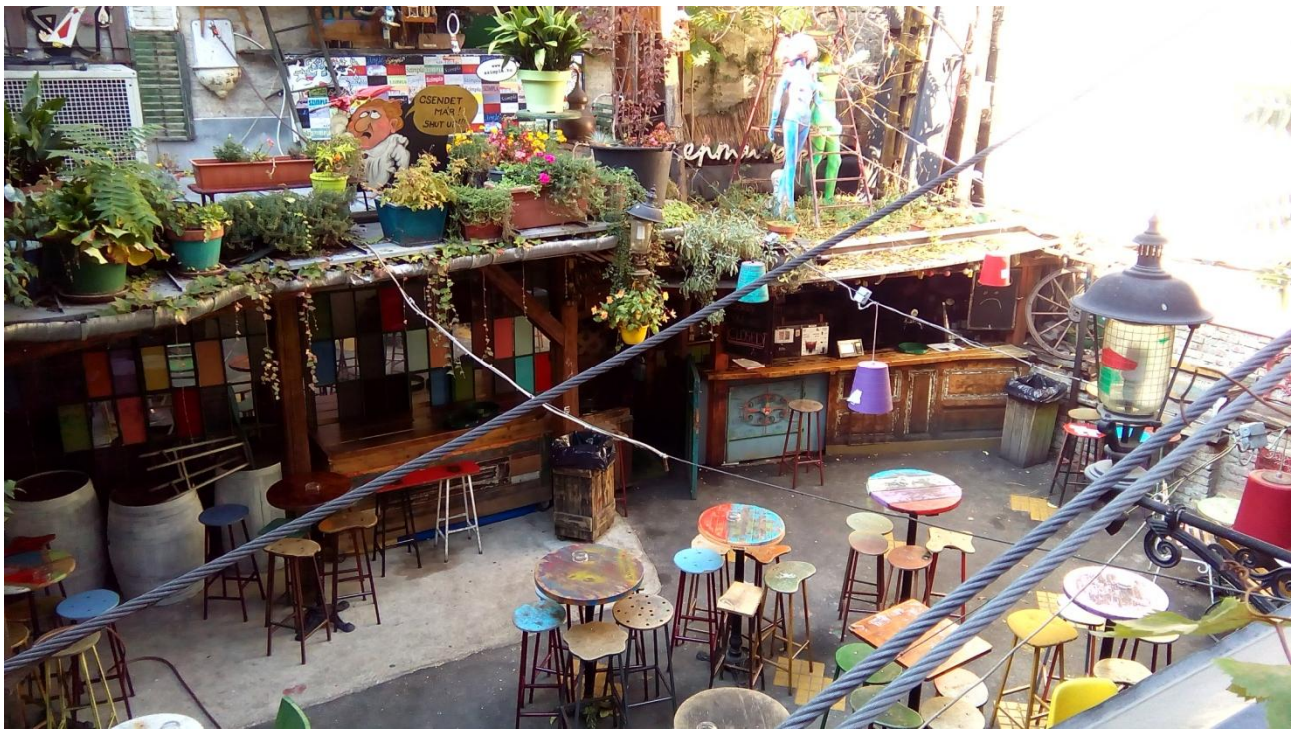

Рис.1. Неформальний простір спілкування в арт-кластері “Шимпла”.
Фото О. Івашка 2018 р.

За своєю функціональною схемою арт-кластери можуть бути трьох типів: з поєднанням багатьох рівнозначних функцій, жодна з яких не є головною, з поєднанням однієї головної і другорядних функцій, з наявністю кількох основних функцій та так звані мікрокластери, де присутні лише декілька функцій.

Ідеї, які на межі XX-XXI століть лягли в основу арт-кластеру, були започатковані набагато раніше в 1940-их роках в Манхеттені під назвою “лофт”, однак тоді цей термін мав дещо інше змістове навантаження і передбачав перепрофілювання промислових підприємств під житло і студії митців, що було спричинене зростанням цін на землю в центральних районах міста.

Сучасний арт-кластер може бути влаштований не лише в колишньому промисловому підприємстві, а й в житловому будинку, в ньому передбачено поєднання мистецьких і бізнес-функцій, наявність трансформованих приміщень, виставкових і галерейних приміщень, театрів, освітніх аудиторій для семінарів і бізнес-тренінгів, шоурум і т.д., однак при всій різноманітності функцій арт-кластер функціонує як цілісний заклад з багатьох окремих складових, різних і водночас працюючих на спільну ідею.

Можна стверджувати, що арт-кластер виник (так само як і стріт-арт) стихійно, як запит на зміну потреб і естетичних ідеалів суспільства, тому досі немає одного теоретичного визначення поняття арт-кластеру і його функціонального наповнення, кожен арт-кластер є своєрідним.

Найчастіше в визначенні теорії арт-кластеру користуються теорією Беріса Гаута мистецтва як кластера (Berys Gaut “Art” as a Cluster Concept’). Згідно цієї теорії, За Б. Гаутом, існує певна кількість властивостей, які в поєднанні між собою утворюють мистецтво, кожна з них окремо не може вважатися мистецтвом і не є необхідною, але у своїй певній комбінації вони є достатніми.

Отже, згідно теорії Гаута, складові мають володіти позитивними естетичними якостями, виражати певні емоції і інтелектуальний зміст, бути формально складеними та неподільними, показувати індивідуальну точку зору, пробуджувати творчу уяву, бути предметом матеріальної культури або перформансом, що є продуктом високого ступеня майстерності, належати до визнаної форми мистецтва, ставити за мету створення твору мистецтва.

Отже, хоча ця теорія стосується мистецтва як кластера, а не безпосередньо арт-кластера, вона об’єктивно відображає суть арт-кластеру, який складається з сукупності арт-складових, одночасно існуючих в одному місці і об’єднаних в одне ціле. Кожна з функціональних складових є самодостатньою, однак у поєднанні лише всі разом вони створюють кластер, при чому будь-яка складова може в будь-який момент замінена іншою і це ніяк не вплине на об’єкт в цілому.

Згодом теорію Б.Гаута продовжили розробляти Джон Маккі та Аарон Мескін (Meskin, ‘The Cluster Account of Art Reconsidered’), які сформулювали “INUS Condition” (an ‘Insufficient but Non-redundant part of an Unnecessary but Sufficient condition’), тобто “недостатня але не надмірна частина непотрібної але достатньої умови”, коли певна властивість має бути недостатньою але не надмірною частиною деякого набору достатніх але не обов’язкових умов для застосування концепції.

Як вже зазначалося, стихійна поява арт-кластеру призвела до того, що теоретичне визначення цього явища досі не сформоване і різні автори трактують його по-різному. Наприклад, російське наукове об’єднання СибАК розуміє під арт-кластером виключно культурне і бізнес-об’єднання, розташоване на території промислової зони, де в одне ціле об’єднані виставковий простір, шоурум, театральна чи кіно площадку, аудиторії для семінарів, фуд-корт і інші подібні елементи. Натомість Майкл Портер в науковій праці “Конкуренція” визначив арт-кластер як групу географічно сусідніх взаємопов’язаних компаній і зв’язаних з ними організацій, діючих в визначеній сфері і доповнюючи один одного, зазначивши можливість відмінностей в формах і структурі арт-кластерів внаслідок різної функціональної і об’ємно-просторової організації, а також спрямування.

Рис.2. Внутрішній двір “Шимпла”. Фото О. Івашка 2018 р.

Більш традиційним є перепрофілювання під арт-кластери непрацюючих промислових підприємств, проте існують і приклади перетворення на арт-простір напівзруйнованих будівель, і тоді атмосфера руйнації, повного руйнування стереотипів стає візитівкою такого арт-об’єкту. Найхарактернішим прикладом арт-кластеру такого спрямування є “Шимпла” (Szimpla) в Будапешті, де присутні такі складові: івент-простір, бари та кафе, шоуруми, виставкові простори та магазини (рис.2). Перше враження від фасаду і інтер’єру стає досить неоднозначним. В основі дизайну – естетика того, що в принципі не може бути естетичним – поламані меблі радянських часів, ванна, перетворена на місце для сидіння, безголові манекени і розмальований старий розбитий світильник з мисок і старих відер (рис.3). Над сходами – квіти, спинки від старих стільців і старі ляльки (рис.3). Попри трешевий колорит закладу, він є одним з найбільш відомих і відвідуваних в Будапешті, його відвідує безліч туристів і місцевих жителів, оскільки він оригінальний саме своєю неприхованою епатажністю, яка починається від входу, біля якого припарковані старі іржаві велосипеди.

Популярність цього закладу пояснюється тим, що тут забезпечується вільне дружнє спілкування без рамок обмежень, сюди приходять заради розкутого дружнього спілкування, яке неможливе в традиційному ресторані чи кав’ярні.

Рис.3. Другий поверх Шимпла. Фото О. Івашка 2018 р.

Висновки. Соціальний феномен арт-кластерів зумовлений тим, що в них існує можливість вільного і доступного самовираження без жорстких вимог, крім того, оренда приміщень и відвідування арт-кластерів не вимагає значних витрат, окремі заходи взагалі можуть бути безкоштовними. Відмінність зовнішнього та внутрішнього вигляду деяких арт-кластерів від традиційних арт-об'єктів – носіїв позитивних естетичних смаків, винесення в ранг витвору мистецтва неестетичних предметів, т.зв. естетика огидного, є свідченням пошуку суспільством нових естетичних ідеалів і незадоволеності усталеними формами культурного вираження. В випадку “Шимпли” родзинкою дизайну стало саме зведення неестетичного в ранг мистецтва.

Список використаних джерел

1. Портер М. Конкуренция. К. : Издательский дом “Вильямс”.2005. 610 с.
2. Прогулки по Москве [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://moscow-walks.livejournal.com/2042791.html>.
3. <https://ain.ua/2015/06/15/v-kieve-otrylsya-kovorking-platforma-eksklyuzivnyj-fotoreportazh>.
4. <https://kudamoscow.ru/place/dizajn-zavod-flakon/>.
5. http://urbo.ua/stati/gorod/Novoe-mesto-Fabrikaspace_
6. <https://ain.ua/2015/06/15/v-kieve-otrylsya-kovorking-platforma-eksklyuzivnyj-fotoreportazh>.
7. <http://offpiotrkowska.com/opiekun-projektu/>.
8. http://www.artinkubator.com/Onas#!article_4.
9. <http://myartguides.com/art-spaces/museums/malopolski-ogrod-sztuki/>
10. <https://rau.ua/news/pokupateli-kotorye-edyat-v-trts/>.